

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Plzeň, Slovanská alej 20, 326 00 Plzeň

Plzeň 28. 4. 2014
čj. UKZUZ 032513/2014

Zpráva č. 5 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 21.4. - 27.4.2014

1. Počasí

Sledované období bylo charakteristické postupným oteplováním. Převažovalo polojasno a oblačno s občasnými dešťovými srážkami, místy bouřkového charakteru. Denní teploty se pohybovaly mezi 16 až 21 °C a ranní teploty byly okolo 5 až 8 °C. Od poloviny týdne byly lokálně ranní mlhy. Nadále trvá sušší ráz počasí s minimálními srážkami.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

V porostech především ozimých obilovin byl zaznamenán rychlý vegetační vývoj. I přes slabé dešťové srážky, rostliny dobře prosperují. Na některých lokalitách trpí porosty stále deficitem vláhy. Mráz ze dne 17.4. způsobil poškození plodů slivoní (Nebílovy) a květů jabloní (Rokycany, Tachov) v různé intenzitě. Lokálně byly poškozeny řepky ozimé pokroucením a někdy i popraskáním stonku. Květy a šešule nebyly poškozeny. Na polích vzchází slunečnice, je dokončováno setí kukuřice, brambory jsou již na řadě míst zasázené. V ovocných sadech probíhá preventivní ošetřování proti strupovitosti a padlí na jabloních.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 30 – 33, začátek sloupkování: hlavní odnož i vedlejší odnože se zřetelně napřimují a počínají se prodlužovat, klas vzdálen od odnožovacího uzlu min. 1 cm až fáze 3. kolénka: 3. kolénko vzdálené min. 2 cm od 2. kolénka)

Poškození aplikací hnojiv bylo sledováno na listech v okrese Plzeň – sever (Dýšina, 23.4.) a Plzeň – jih (Štáhlavy, 23.4.).

V okrese Tachov (Čečkovice, 23.4. a Brod nad Tichou, 24.4.) zaznamenáno **poškození porostu suchem**.

Střední výskyt **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** byl pozorován v okrese Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 22.4.) a Rokycany (Přívětice, 23.4.). Slabý výskyt hlášen z okresu Cheb (Úval, 22.4.), Plzeň – jih (Štáhlavy, 23.4.) a Karlovy Vary (Odolenovice, 24.4.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51 (metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

V okrese Plzeň – sever (Krašovice u Plzně, 25.4.) byl sledován první slabý výskyt **pyrenoforové skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)**.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. V RF 31 – 32, 37 a 51 se z odnoží ve vzorku střídavě odebere 4., 5. a 6. list shora, tvořící se praporcový list se nebere v úvahu. V RF 71 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 2., 3. a 4. list shora. Zaznamená se počet listů s výskytem konidioforů nebo typických skvrn po infekci.

Do RF 51 se doporučuje ošetření při 5 – 50 % listů s výskytem konidií. V RF 71 se doporučuje ošetření při 40 – 70 % napadení listů. Proti pozdnímu napadení jsou účinné ochranné zásahy provedené v době metání (od BBCH 51) až kvetení (do BBCH 61). Je možno využít i vedlejší účinnost fungicidů, určených proti tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice.

Slabý výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** sledován v okrese Plzeň – jih (Štáhlavy, 23.4.).

Zjišťování výskytu **padlí pšenice** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě.

Signalizujeme zahájení ošetření proti padlí pšenice u pozemků při 10% a vyšším napadení rostlin, obvykle v růstové fázi 25 - 32. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

V okrese Plzeň - jih (Štáhlavy, 23.4.) zjištěny slabé výskyty dospělců **kohoutka modrého (*Oulema gallaeciana*)** a **kohoutka černého (*Oulema melanopus*)**. Slabý výskyt vajíček **kohoutků (*Oulema spp.*)** zjištěn v okrese Plzeň – jih (Štáhlavy, 23.4.) a Plzeň – sever (Vochoz, 25.4.).

Pozorování se provádí pomocí 100 smyků v porostu (na 10 míst 10 smyků).

Přímá ochrana proti kohoutkům spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smykáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vyhlížely více jak 50 % larev.

JEČMEN OZIMÝ (RF 31 – 37, fáze 1. kolénka: první kolénko těsně nad povrchem půdy zjistitelné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm až objevení se posledního listu (praporcový list): poslední list ještě svinutý)

Silný výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** hlášen z okresu Domažlice (Domažlice, 24.4.).

Zjišťování výskytu **sít'ovité skvrnitosti ječmene** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu (sít'ované hnědé skvrny na listech) na listové čepeli a pochvě.

Zahájení ošetření proti sít'ovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí u pozemků při 5% a vyšším napadení rostlin, od růstové fáze 30. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti

komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

V okrese Rokycany (Přívětice, 23.4.) a Plzeň – jih (Štáhlavy, 23.4.) pozorován silný výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)**. Slabé výskyty zaznamenány v okresech: Cheb (Loužek, 22.4.), Tachov (Částkov u Tachova, 22.4. a Holostřevy, 23.4.), Domažlice (Domažlice, 24.4.), Plzeň – sever (Křimice, 25.4.), Plzeň – město (Černice, 25.4.) a Klatovy (Bezděkov u Klatov, 25.4.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se v RF 25 napadení rostlin, tj. určí se počet odnoží s příznaky a v RF 32 – 37 napadení listů.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Slabé výskyty dospělců **kohoutka modrého (*Oulema gallaeciana*)** a **kohoutka černého (*Oulema melanopus*)** zjištěny v okrese Plzeň – jih (Štáhlavy, 23.4.), Plzeň – město (Černice, 25.4.) a Klatovy (Bezděkov u Klatov, 25.4.). Slabý výskyt vajíček **kohoutků (*Oulema* spp.)** zjištěn v okrese Plzeň – sever (Křimice, 25.4.) a Plzeň – město (Černice, 25.4.).

Pozorování a ochrana: viz pšenice ozimá.

JEČMEN JARNÍ (RF 14 – 25, fáze 4. listu: 4. list rozvinutý až pátá odnož viditelná)

V okrese Tachov (Vítovice u Pavlovic, 24.4.) bylo na porostu sledováno **poškození suchem**.

Slabé výskyty dospělců **kohoutka modrého (*Oulema gallaeciana*)** a **kohoutka černého (*Oulema melanopus*)** pozorovány v okrese Rokycany (Břasy, 23.4.).

Pozorování a ochrana: viz pšenice ozimá.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 12 – 34, 2. list se zálistkem a úponkem (či 2. úponkem) až 4. internodium viditelné)

Slabý výskyt **komplexní kořenové a krčkové spály hrachu (*Fusarium* sp.)** zjištěn v okrese Domažlice (Čermná u Staňkova, 22.4.).

Při průchodu porostem se na 10 místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin.

Preventivní ochrana spočívá v používání zdravého osiva, správné agrotechnice, regulaci zaplevelení a provzdušnění porostu. Přímá ochrana se neprovádí. Je zaznamenána vedlejší účinnost přípravku na bázi azoxystrobinu aplikovaného proti plísni hrachu (*Peronospora pisi*).

V okrese Plzeň – sever (Vochov, 25.4.) zaznamenán slabý výskyt dospělců **Listopasa (*Sitona* spp.)**.

Pozorování se provádí v době tvorby prvních pravých listů. Na 5 místech se prohlédne vždy 10 za sebou rostoucích rostlin a odhadne se průměrná ztráta listové plochy v důsledku žíru brouků.

Ošetření se provede, pokud je průměrná ztráta listové plochy 10 – 20 % na 1 rostlinu. Přímá ochrana insekticidním postřikem ve fázi prvního až druhého listu (BBCH 11 – 12) se provádí

v letech, kdy hrách pomalu vzchází a roste v důsledku sucha. Preventivní ochrana spočívá v časném setí.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 60 – 65, prvé otevřené květy až plný květ: asi 50 % květů na hlavním stonku otevřených, první korunní plátky již opadávají)

Plošné střední **poškození mrazem** bylo pozorováno v okrese Klatovy (Myslív, 22.4.), kdy došlo k popraskání a pokroucení lodyh řepky.

V okrese Plzeň – jih (Šťáhlavy, 23.4.) byl zjištěn střední výskyt dospělců **bejlomorky kapustové (Dasyneura brassicae)**. Slabý výskyt byl sledován v okrese Domažlice (Domažlice, 23.4. a 25.4., Jeníkovice u Horšovského Týna, 24.4.), Plzeň – jih (Netunice, 25.4.) a Klatovy (Soustov, 25.4.).

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2 krát týdně od začátku květu do konce květu na 50 rostlinách.

Kritické číslo je 1 samička na 4 rostliny.

Slabé výskyty dospělců **blýskáčka řepkového (Meligethes aeneus)** byly zaznamenány v okresech: Cheb (Velká Štboř, 22.4.), Tachov (Velký Rapotín, 22.4.), Klatovy (Myslív a Soustov, 22.4.), Plzeň – jih (Šťáhlavy, 23.4., Netunice, 25.4.).

Hodnotí se vrcholová květenství 50 rostlin (na deseti místech vždy 5 sousedících rostlin) na obvodu porostu. Hodnocení letové aktivity a prvních náletů se provádí pomocí alespoň jedné žluté misky na porost (asi od konce února nebo počátku března), která je umístěna asi 5 m od okraje pole.

Cílená chemická ochrana by měla plynule navázat na jarní ošetření v období prvního výskytu zelených pupat. Často stačí ošetření pouze okrajů porostu. Práh škodlivost v růstové fázi, kdy jsou pupata uzavřená, jsou 1 až 2 brouci na rostlinu. Po rozkvětu již brouci neškodí, živí se pylem.

V okrese Plzeň – jih (Netunice, 25.4.) pozorován střední výskyt dospělců **krytonosce šešulového (Ceutorhynchus assimilis)**. Slabé výskyty hlášeny ze všech okresů: Klatovy (Myslív, 22.4., Soustov, 25.4.), Plzeň – sever (Chrast u Plzně a Červený Hrádek u Plzně, 23.4., Vochoz, 24.4.), Rokycany (Újezd u Svatého Kříže, 23.4.), Domažlice (Domažlice, 23.4. a 25.4., Jeníkovice u Horšovského Týna, 24.4.), Plzeň – jih (Šťáhlavy, 23.4.), Tachov (Lom u Tachova, 24.4.), Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 24.4.).

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2 krát týdně od začátku květu do konce květu na 50 rostlinách.

Chemická ochrana proti šešulovým škůdcům se provádí dle růstové fáze a prahu škodlivosti: do BBCH 60 - práh škodlivosti 1 brouk na 1 rostlinu, od BBCH 60 - práh škodlivosti při nízkém výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk na 1 rostlinu, při silném výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk na 2 rostliny.

MÁK SETÝ (RF 20 - 22, vytváření prvních pravých listů až fáze 1. a 2. pravého listu)

Střední výskyt **krytonosce kořenového (Stenocarus fuliginosus)** zjištěn v okrese Plzeň - sever (Číhaná, 25.4.).

Pozorování dospělců probíhá od fáze 10 - 22 BBCH, pozorování larev probíhá v období stonkování (40 - 49 BBCH).

Ošetření porostů se provádí do fáze 4 - 5 listů v případě výskytu 3 - 4 brouků na 1 m řádku. Proti larvám na kořenech jsou chemické přípravky neúčinné.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 60 – 64, první květy otevřené až asi 40 % květů otevřeno)

Poškození mrazem bylo sledováno na květech v okrese Tachov (Velké Dvorce, 23.4.). V okrese Rokycany (Němčovice, 23.4.) bylo poškozeno cca 60 až 80 % květů.

První slabý výskyt **padlí jabloně (*Podospaera leucotricha*)** na listech a květních růžicích byl zjištěn v okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 23.4.).

Včasně a opakovaně mechanické odstraňování primárně napadených částí stromů („pomoučené“ listové a květní růžice) omezí sekundární šíření padlí. Chemická ochrana vyžaduje pravidelná fungicidní ošetření v intervalu 7 až 10 dnů od fenofáze BBCH 56 až 57 (stadium růžového poupěte) až do poloviny července.

První slabý výskyt **pilatky jablečné (*Hoplocampa testudinea*)** byl zjištěn na bílých lepových deskách při náhodného průzkumu v okrese Plzeň - sever (Chrást u Plzně, 24.4.).

Potřeba ochrany se určuje na základě zjištění síly kladení škůdce v době opadávání korunních plátků. Náhodně se odebere 100 květů a binokulárním mikroskopem se pozoruje výskyt vajíček v místě hnědého vpichu na kališním plátku.

Práh škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 květů. Optimální doba chemické ochrany je ošetření líhnoucích se housenic na základě sledování výskytu a vývoje vajíček, a to v době, kdy se alespoň u 50 % vajíček objeví červené oči vyvíjejícího se zárodku.

V okrese Rokycany (Němčovice, 23.4.) byl pozorován první slabý výskyt housenek **obalečů (*Tortricidae*)**.

Peckoviny

SLIVŮŇ (RF 67 - 69, vadnutí květů, většina korunních lístků opadlá až konec kvetení, všechny korunní lístky opadlé, velikost plodu pod 5 mm)

V okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 25.4.) bylo zaznamenáno **poškození mrazem**, kdy zhnědlo přes 50 % plodů.

Na bílých lepových deskách v okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 23.4. a 25.4.) byl sledován slabý výskyt dospělců **pilatky švestkové (*Hoplocampa minuta*)**.

Zjišťování výskytu dospělců pilatky švestkové a pilatky žluté se provádí 2 krát týdně od začátku kvetení na bílých lepových deskách. Z počtu ulovených dospělců se vypočte průměrný počet ulovených jedinců na 1 lapač a den.

Signalizujeme ošetření proti dospělcům pilatky švestkové a pilatky žluté. Ošetření se zahájí bezprostředně po zjištění prvního výskytu imag na lepových deskách. Další možností je ošetření líhnoucích se housenic na základě sledování výskytu a vývoje vajíček. Optimální doba pro začátek aplikace nastává v době, kdy se alespoň u 50 % vajíček objeví červené oči vyvíjejícího se zárodku. Tomuto stadiu přibližně odpovídá i teplotní suma SET (h) = 1900 °C měřená od začátku kalendářního roku.

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Žaneta Ernestová